

Hankens inträdesprov 2013 – Marknadsföring

Besvara alla delfrågor genom att kryssa för det korrekta alternativet på **den separata svarsblanketten för flervalsfrågorna**. Notera att frågorna och svaren relaterar endast till boken Märken och människor, inte till eventuella andra syner på märkesforskning. Rätt svar ger +0,5 poäng, fel svar ger -0,5 poäng och obesvarad fråga ger noll poäng. Summan av dina poäng inom denna kategori (fråga 1-20) kan inte bli negativ.

Ta ställning till följande påståenden. (10 p)

1. Den konventionella brand management -litteraturen ger i regel en fullständig bild av hur märken skall skötas eftersom den oftast även inkluderar ett konsumentperspektiv.

A. Påståendet är rätt

B. Påståendet är fel.

2. Märket är av stor betydelse för t.ex. lyxvaror eftersom konsumenten bl.a. kan tänkas bygga upp sin identitet via användningen av dessa varor. Däremot är märket inte så viktigt för vardagliga produkter som t.ex. havreflingor för havregrynsgröt.

A. Påståendet är rätt

B. Påståendet är fel

3. Traditionell märkesforskning strävar efter att hitta generella principer som företag kan använda sig av vid märkesuppbyggande.

A. Påståendet är rätt

B. Påståendet är fel

4. Märkesforskning gällande konsumentens identitetsprojekt strävar efter att hjälpa konsumenten att hitta bättre märken.

A. Påståendet är rätt

B. Påståendet är fel

5. Forskning om konsumentens tolkningsstrategier av märken kan ge kunskap om varumärkesmotstånd.

A. Påståendet är rätt

B. Påståendet är fel

Inledning till frågorna 6, 7 och 8: Stockmanns Galna dagar utvecklades i tiden bl.a. för att motarbeta bilden av Stockmann som dyrt. Det att man i dagens läge inte mera behöver besöka Galna dagar för att kunna köpa dessa produkter utan en del av produkterna, under dessa dagar, erbjuds via nätet är ett exempel på:

6. Att konsumenterna inte mera är intresserade av galna dagar.

A. Påståendet är rätt

B. Påståendet är fel

7. konsumtionskulturens och brandingparadigmens växelverkan.

A. Påståendet är rätt

B. Påståendet är fel

8. en ny teknik och metod för märkesuppbyggande.

A. Påståendet är rätt

B. Påståendet är fel

9. Märkesgemenskaper kännetecknas av att medlemmarna har en gemensam uppfattning om vad märket representerar för dem, t.ex. Citroen 2CV ("rättisitikka" / "haschmoppen" / "fula ankungen") representerar en avslappnad livsstil.

A. Påståendet är rätt

B. Påståendet är fel

10. Också Hanken kan betraktas som en märkesgemenskap.

A. Påståendet är rätt

B. Påståendet är fel

11. Märkesgemenskaper kännetecknas av att medlemmarna är hemma från ett begränsat geografiskt område.

A. Påståendet är rätt

B. Påståendet är fel

12. Märkesundvikande kan bero på att företaget är för dominerande på marknaden

A. Påståendet är rätt

B. Påståendet är fel

13. Märkesundvikande kan bero på att man motsätter sig märket för att man inte accepterar vad företaget gjort eller representerar.

A. Påståendet är rätt

B. Påståendet är fel

14. Märkesundvikande kan bero på att man inte märkt märket.

A. Påståendet är rätt

B. Påståendet är fel

15. Märkesundvikande kan bero på att märket inte finns i närbutiken.

A. Påståendet är rätt

B. Påståendet är fel

Inledning till frågorna 16-19: De aktörer som skapar märkets mening kallas för märkets författare. Till dessa hör:

16. märkesinnehavaren, dvs. företaget.

A. Påståendet är rätt

B. Påståendet är fel

17. konsumenten, dvs. den som konsumerar märket.

A. Påståendet är rätt

B. Påståendet är fel

18. andra viktiga intressenter, t.ex. föräldrar.

A. Påståendet är rätt

B. Påståendet är fel

19. kulturen, t.ex. populärkulturen, lagstiftning, businesskulturen eller kulturen i en idrottsklubb.

A. Påståendet är rätt

B. Påståendet är fel

20. Märken anses vara viktiga ingredienser i konsumentens identitet. Konsumentens identitet är relativt dynamisk och i växelverkan med vad man konsumerar. T.ex. har lyx "demokratiserats" och är tillgängligt ifall behov och resurser finns.

A. Påståendet är rätt

B. Påståendet är fel

Hankens inträdesprov 2013 – Redovisning A

Besvara alla delfrågor genom att kryssa för det korrekta alternativet på **den separata svarsblanketten för flervalfrågorna**. Svara på frågorna utgående från boken Företagsekonomi 100. Rätt ger +1,5 poäng, fel svar ger -1 poäng och obesvarad fråga ger noll poäng. Summan av dina poäng inom denna kategori (fråga 21-26) kan inte bli negativ. (9 p)

21. Företaget Ab Fickpeng Oy beställer en kassaapparat 1.7.2013 från Ab Inventur Oy. Fakturan anländer 10.7.2013. Fickpengs vikarierande ekonomiassistent betalar fakturan 25.7.2013. Vilket av följande påståenden **är fel** (ceteris paribus)? (1,5 p)
- A. **Utgiften uppstår den 1.7.2013**
 - B. Utgiften uppstår den 10.7.2013
 - C. Utbetalningen uppstår den 25.7.2013
 - D. Inbetalningen uppstår den 25.7.2013
22. Ett budgetsystem består av en mängd delbudgeter. Vilket av följande påståenden **är fel**? (1,5 p)
- A. **Försäljningsbudgeten bildas på basen av information från likviditetsbudgeten**
 - B. Tillverkningsbudgeten bildas på basen av information från försäljningsbudgeten.
 - C. Resultatbudgeten bildas på basen av information från försäljning och tillverkningsbudgeten.
 - D. Likviditetsbudgeten bildas på basen av information från resultatbudgeten
23. Nedan finns ett antal påståenden om aktieanalys. Vilket av följande påståenden **är fel**? (1,5 p)
- A. Resultat per aktie räknas som vinst i förhållande till antalet aktier
 - B. P/E-talet anger börskursen i förhållande till vinst per aktie
 - C. P/E-talet anger ifall börskursen är hög eller låg i förhållande till den aktuella vinstnivån.
 - D. **P/E-talet blir högre ifall börskursen hålls oförändrad medan vinstnivån (vinst per aktie) stiger.**
24. Vilket av följande påståenden **är fel**? (1,5 p)
- A. Rörelsekapital är lika med samtliga omsättningstillgångar minus kortfristiga skulder
 - B. **Med sysselsatt kapital avses balansomslutningen minskad med räntebärande skulder**
 - C. Med skuldsättningsgrad avses skuldernas förhållande till det egna kapitalet
 - D. Räntetäckningsgraden anger hur stor resultatnedgång ett företag kan tåla innan det får problem med att betala låneräntor

25. Vilket av följande påståenden **är fel**? (1,5 p)

- A. Om vinstmarginalen hålls konstant och kapitalomsättningshastigheten ökar så ökar räntabiliteten
- B. Om ett företag saknar varulager är kassalikviditeten = balanslikviditeten
- C. En hög aktiekurs i förhållande till det egna kapitalet indikerar höga förväntningar på företagets framtida förmåga att ge avkastning på eget kapital.
- D. **P/E-talet beräknas genom att dividera företagets vinst med antalet aktier**

26. Vilket av följande påståenden **är fel**? (1,5 p)

- A. Vid normalkalkyl beräknas självkostnad per styck genom att dividera fasta kostnader med normal volym och rörliga kostnader med verklig volym
- B. Bidragskalkylering kallas även för ofullständig kostnadsfördelning
- C. **Aktivitetsbaserad produktkalkylering sker genom att man redovisar indirekta kostnader på kostnadsställen istället för aktiviteter**
- D. Beslutsregeln då ett företag har ledig kapacitet är att en order eller produkt är på kort sikt lönsam att tillverka och sälja om dess täckningsbidrag är positivt.

Hankens inträdesprov 2013 – Redovisning B

Besvara alla delfrågor genom att kryssa för det korrekta alternativet på **den separata svarsblanketten för flervalsfrågorna**. Svara på frågorna utgående från boken Företagsekonomi 100. Rätt ger +4 poäng, fel svar ger -2 poäng och obesvarad fråga ger noll poäng. Summan av dina poäng inom denna kategori (fråga 27-28) kan inte bli negativ. (8 p)

27. Vikarierande ekonomiassistenten har fått i uppdrag att analysera företagets intäkter och kostnader. Hon har tagit fram en tabell som visar företagets totala intäkter, totala rörliga och fasta kostnader vid en aktuell volym av 1 000 stycken. Utgående från informationen i tabellen nedan har assistenten gjort en preliminär s.k. resultatanalys, där hon räknat ut bl.a. täckningsbidraget och kritiska punkten. Hon har sammanfattat sina uträkningar i fyra påståenden, men ett av påståendena **är fel**. Ange vilket. (4 p)

	Volym
	1 000 stycken
Totala intäkter (TI)	6 000 €
Totala rörliga kostnader (TRK)	2 000 €
Totala fasta kostnader (TFK)	2 000 €
Totala kostnader (TK)	4 000 €

- A. Täckningsbidraget per styck är 4 euro
B. För att inte göra förlust bör företaget sälja minst 500 stycken
C. Den kritiska omsättningen uppgår till 3 000 euro
D. Den kritiska volymen är 1 000 stycken

Svar: (För att kunna svar på frågan bör man veta vad som menas med täckningsbidrag , kritiks volym och kritisk omsättning. Grundläggande begrepp vid resultatplanering: kapitel 14 boken. Utöver bör man räkna Totala till Stycke)

	Volym	Per styck
	1 000 stycken	
Totala intäkter (TI)	6 000 €	Försäljningspris per styck 6€
Totala rörliga kostnader (TRK)	2 000 €	Rörlig kostnad per styck (RK/st) 2€
Totala fasta kostnader (TFK)	2 000 €	
Totala kostnader (TK)	4 000 €	

Täckningsbidrag definieras som : försäljningspris (p) – rörlig kostnad per styck (RK/st) . $6€ - 2€ = 4€$

Kritiska punkten alt. Nollpunkten eller break even är den punkt $TI=TK$. Kan lösas algebraiskt:

$TI = 6 \text{ €/st} \cdot X$ och $TK = 2\text{€/st} \cdot x + 2\ 000$, $\Rightarrow 6 - 2/2000 = 500$. $TI = TK$ är 500.

Den kritiska omsättningen $500 \text{st} \cdot 6€ = 3\ 000€$ (kritisk omsättning)

Den kritiska volymen är således inte 1000 stycken. För vid denna punkt gör företaget en vinst om 2000€.

28. Ett företag tillverkar produkterna A, B, C och D. Företaget uppvisar följande direkta kostnader för de olika produkterna. Vilken av produkterna A, B, C och D har den lägsta självkostnaden? (4 p)

	produkt A	produkt B	produkt C	produkt D
Direkt material (dM)	170	380	240	190
Direkta löner (dL)	200	300	140	280

Företaget uppvisar också följande omkostnader (indirekta kostnader):

Omkostnad	Belopp	Fördelningsbas
Materialomkostnader (MO)	450	Direkt material
Tillverkningsomkostnader (TO)	850	Direkta löner
Affärsomkostnader (AffO)	300	Tillverkningskostnader

- A. Produkt A har den lägsta självkostnaden
- B. Produkt B har den lägsta självkostnaden
- C. **Produkt C har den lägsta självkostnaden (Företagsekonomi 100, s. 274-280)**
- D. Alla fyra produkter har samma självkostnad

Materialomkostnadspålägg = Företagets totala MO/Företagets totala dM

MO pålägg = 450/980 =	0,459
MO (produkt A) = 170 x 0,459	78,06
MO (produkt B) = 380 x 0,459	174,49
MO (produkt C) = 240 x 0,459	110,20
MO (produkt D) = 190 x 0,459	87,24

Tillverkningsomkostnadspålägg = Företagets totala TO/Företagets totala dL

TO pålägg = 850/920 =	0,924
TO (produkt A) = 200 x 0,924	184,78
TO (produkt B) = 300 x 0,924	277,17
TO (produkt C) = 140 x 0,924	129,35
TO (produkt D) = 280 x 0,924	258,70

Tillverkningskostnader = dM + MO + dL + TO

AffO-pålägg = Företagets totala AffO/Företagets totala tillverkningskostnader

AffO pålägg = 300/3200 =	0,094
AffO (produkt A) = 632,84 x 0,094	59,33
AffO (produkt B) = 1131,66 x 0,094	106,09
AffO (produkt C) = 619,55 x 0,094	58,08
AffO (produkt D) = 815,94 x 0,094	76,49

Självkostnad = Tillverkningskostnader + AffO

	produkt A	produkt B	produkt C	produkt D
Direkt material (dM)	170	380	240	190
Direkta löner (dL)	200	300	140	280

Omkostnad	Belopp	Fördelningsbas
Materialomkostnader (MO)	450	Direkt material
Tillverkningsomkostnader (TO)	850	Direkta löner
Affärsomkostnader (AffO)	300	Tillverkningskostnader

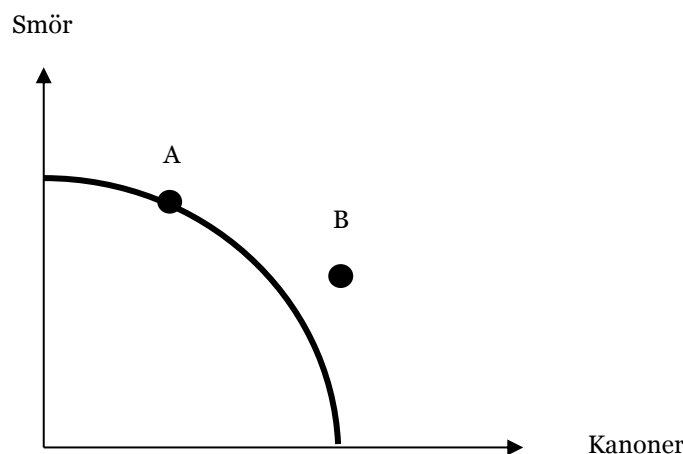
Modellösning:

	produkt A	produkt B	produkt C	produkt D	Totalt
Direkt material (dM)	170	380	240	190	980
Direkta löner (dL)	200	300	140	280	920
MO	78,06	174,49	110,20	87,24	450
TO	184,78	277,17	129,35	258,70	850
Tillverkningskostn.	632,84	1131,66	619,55	815,94	3200
AffO	59,33	106,09	58,08	76,49	300
Självkostnad	692,17	1237,76	677,63	892,43	3500

Hankens inträdesprov 2013 – Nationalekonomi

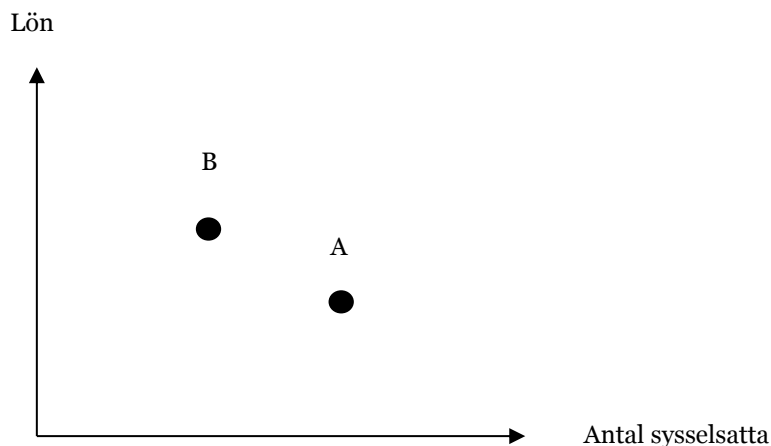
Besvara alla delfrågor genom att kryssa för det korrekta alternativet på **den separata svarsblanketten för flervalsfrågorna**. Svara på frågorna utgående från boken Vår ekonomi. Rätt svar ger +2 poäng, fel svar ger -1 poäng och obesvarad fråga ger noll poäng. Summan av dina poäng inom denna kategori (fråga 29-35) kan inte bli negativ. (14 p)

29. Ett land har produktionsmöjlighetskurvan nedan. Landet i fråga producerar mängden smör och kanoner i punkt A men konsumerar mängden smör och kanoner i punkt B. Är detta möjligt?
- A. **Ja, eftersom landet bedriver handel med andra länder och landet har en relativ fördel i produktionen av smör. (s. 27-31 upplaga 12, s. 37-43 upplaga 11, s. 37-43 upplaga 10)**
- B. Ja, eftersom landets invånare föredrar kanoner framom smör.
- C. Ja, men enbart på grund av att landet överanstränger sina produktionsresurser.
- D. Nej, det är inte möjligt.

30. Efterfrågan på apelsiner ges av funktionen $K_A = a - b \cdot P_A$, där K_A betecknar den efterfrågade mängden apelsiner i ton och P_A betecknar priset på apelsiner. Du vet att $a = 100$ och $b = 2$. Efterfrågan på bananer ges av $K_B = c - d \cdot P_B$, där K_B betecknar den efterfrågade mängden banan i ton och P_B priset på bananer. Du vet att $c = 200$ och $d = 4$. Vilket av nedanstående påståenden stämmer?
- A. Efterfrågan på apelsiner är mer priskänslig än efterfrågan på bananer eftersom $a < c$.
- B. Efterfrågan på apelsiner är mer priskänslig än efterfrågan på bananer eftersom $b < d$.
- C. Efterfrågan på apelsiner är mindre priskänslig än efterfrågan på bananer eftersom $a < c$.
- D. **Efterfrågan på apelsiner är mindre priskänslig än efterfrågan på bananer eftersom $b < d$. (s. 42 upplaga 12, s. 63 upplaga 11, s. 62 upplaga 10)**

31. För att stimulera det aggregerade utbudet kan politikerna
- reglera marknaderna strängare så att de uppnår större effektivitet.
 - göra arbetsmarknaden mer flexibel. (s. 214-215 upplaga 12, s. 332-335 upplaga 11, s. 326-329)**
 - sänka räntan.
 - skära ner på de statliga utgifterna.
32. Grafen nedan illustrerar jämvikten på arbetsmarknaden i ett land vid två olika tillfällen. Välj den enda godtagbara förklaringen.
- Jämvikten har flyttats från punkt A till punkt B för att en del av arbetskraften har lämnat landet. (s. 46-47, 67-70, 78-79 upplaga 12, s. 67-68, 102-108, 118-119 upplaga 11, s. 66-67, 101-107, 116-117 upplaga 10)**
 - Jämvikten har flyttats från punkt A till punkt B för att den höga lönenivån har fått företagen att flytta produktion och arbetsplatser utomlands.
 - Jämvikten har flyttats från punkt A till punkt B för att den höga lönenivån har fått företagen att flytta produktion och arbetsplatser utomlands samtidigt som fler flyttar till landet för att söka jobb.
 - Jämvikten har flyttats från punkt A till punkt B för att efterfrågan på exportvaror ökar och företagen erbjuder därför högre löner för att locka till sig arbetstagare

33. Vilka av följande påståenden är korrekta?
- En ökning av ett lands investeringar innebär att bytesbalansens saldo ökar.
 - När man beräknar BNP från användningssidan är det viktigt att enbart räkna med förädlingsvärdet för att undvika dubbelräkning.
 - Ett lands sparande minus dess investeringar motsvarar bytesbalansens saldo.
 - Ifall ett land har stora skulder till utlandet kommer landets nationalinkomst att vara mindre än dess nationalprodukt.
- Påstående I och III är korrekta.
 - Påstående II och IV är korrekta.
 - Påstående II och III är korrekta.
 - Påstående III och IV är korrekta. (s. 125-126, 132-134 upplaga 12, s. 192-193, 207 upplaga 11, s. 188-189, 203 upplaga 10)**

34. Om oljepriset stiger kraftigt kan man i ett oljeimporterande land förvänta sig att
- A. den aggregerade kortsiktiga utbudskurvan förskjuts utåt med arbetslöshet och inflation som följd.
 - B. den aggregerade kortsiktiga utbudskurvan förskjuts inåt med arbetslöshet och inflation som följd. (s. 172 upplaga 12, s. 267 upplaga 11, s. 262 upplaga 10)**
 - C. den aggregerade efterfrågekurvan förskjuts utåt med arbetslöshet och inflation som följd.
 - D. den aggregerade efterfrågekurvan förskjuts inåt med arbetslöshet och inflation som följd.
35. Utbudet på ägg ges av $K_{utbud} = 1000 - 200 \cdot P$ där K_{utbud} anger den utbudna mängden ägg vid priset P euro/kg. Efterfrågan på ägg ges av $K_{efterfrågan} = 250 + 100 \cdot P$ där $K_{efterfrågan}$ anger den mängd konsumenterna är villiga att köpa till priset P euro/kg. Ägg är väldigt populärt och politikerna är oroliga för att konsumenterna kanske blir tvungna att betala för mycket. Ett pristak på 3 euro/kg införs. Vad händer på marknaden för ägg?
- A. Det går inte att svara på frågan utgående från den givna informationen.
 - B. Det uppstår ett utbudsöverskott på ägg som politikerna sedan är tvungna att dumpa utanför landets gränser.
 - C. Efterfrågan överskrider utbudet vilket leder till en brist på ägg och att en grå marknad för ägg uppstår.
 - D. Ingenting. (s. 44-49 upplaga 12, s. 64-74 upplaga 11, s. 63-73 upplaga 10)**

Hankens inträdesprov 2013 – Företagsledning och organisation

Besvara alla delfrågor genom att kryssa för det korrekta alternativet på **den separata svarsblanketten för flervalfrågorna**. Svara på frågorna utgående från boken Företagsekonomi 100. Rätt svar ger +1 poäng, fel svar ger -0,5 poäng och obesvarad fråga ger noll poäng. Summan av dina poäng inom denna kategori (fråga 36-50) kan inte bli negativ. (15 p)

36. I en projektorganisation:

- A. förväntas medarbetarna utföra strikt begränsade uppgifter
- B. deltar företagets VD oftast som projektledare
- C. styrs arbetet ofta genom givna kvalitets-, kostnads- och tidsramar (s. 164)**
- D. är det relativt ointressant att hålla koll på kostnadsutvecklingen över tiden

37. En funktionsorganisation är ett vanligt sätt att organisera ett företag. På så sätt:

- A. ansvarar alla chefer för att produktionsprocessen fungerar, från inleverans av material till försäljning av färdig produkt
- B. ansvarar t.ex. försäljningschefen för att varorna blir sålda men inte för att de blir tillverkade (s. 157)**
- C. ansvarar alla chefer till lika stor del för kvaliteten på produkterna
- D. tar funktionschefen ett övergripande ansvar

38. En informell organisation:

- A. är den organisation som syns i ett organisationsschema
- B. är en organisation som det har beslutats om på personalmötet
- C. beskriver hur personer verkligen arbetar tillsammans (s. 157)**
- D. föreskriver vem som ansvarar för olika områden

39. Med begreppet organisera menas framförallt:

- A. sättet att leda och att samordna verksamheten (s. 155)**
- B. sättet att fördela löner
- C. sättet att fördela marknadsandelar
- D. sättet att marknadsföra organisationen

40. Företag kan ofta beskrivas som värdeskapande affärsnätverk eftersom:

- A. moderna företag är uppkopplade mot "nätet"
- B. moderna företag tillämpar vinstdelningsprincipen
- C. moderna företag skapar förädlingsvärden baserade på nätkapacitet
- D. moderna företag skapar värden via allianser (s. 165)**

41. Tanken om ren marknadsekonomi präglas av:
- A. planekonomi med kollektivt ägande
 - B. planekonomi med privat ägande
 - C. marknadsekonomi med kollektivt ägande
 - D. **marknadsekonomi med privat ägande** (s. 25)
42. En divisionsorganisation innebär att:
- A. division används som en huvudsaklig arbetsmetod
 - B. medarbetarna arbetar gränsöverskridande med olika produkter
 - C. företaget har en enda produkt som företaget organiseras omkring
 - D. **varje division ska fungera som ett "företag i företaget"** (s. 158)
43. Enligt teorin kring intressentmodellen deltar en intressent i ett företags verksamhet så länge som:
- A. intressenten har tid
 - B. intresset hålls vid liv
 - C. intressenterna delar lika på belöningen som faller ut av aktiviteten
 - D. **de belöningar som denne får ut är lika stora som eller större än de bidrag denne ger till organisationen** (s. 64)
44. Globalisering:
- A. medför ökad intern konkurrens
 - B. förhindrar konkurrens från låglöneländer
 - C. **möjliggör försäljning på nya marknader** (s. 52)
 - D. håller priserna på en hög och jämn nivå
45. Globalisering drivs framförallt fram genom:
- A. ökad segregering
 - B. **ökade möjligheter till global kommunikation** (s. 52)
 - C. ökad energiåtgång
 - D. minskande luftföroreningar
46. Monopol innebär/medför att:
- A. det finns några få stora aktörer på marknaden
 - B. **det finns ett enda stort dominerande företag på marknaden** (s. 106)
 - C. antalet säljare ökar men antalet köpare minskar
 - D. marknaden påverkas av stark konkurrens

47. Samarbete mellan aktörerna i olika distributionsled kallas för:
- A. horisontell integration
 - B. franchising
 - C. vertikal integration (s. 113)**
 - D. etableringskontroll
48. Ekonomi handlar i sin strikta mening om att:
- A. öka inflödet av pengar
 - B. skapa nytta och värde genom att effektivt använda och hushålla med tillgängliga, ofta begränsade resurser (s. 25)**
 - C. företagande och entreprenörskap
 - D. köpa och sälja varor
49. Trenden på arbetsmarknaden är att:
- A. vi är på väg mot en kompetens ekonomi (s. 62)**
 - B. vi får allt mindre flexibla arbetstider
 - C. företagen bygger högre och starkare hierarkier
 - D. cheferna får mer att säga till om
50. Företagets övergripande affärsidé brukar ange:
- A. i vilken riktning företaget ska utvecklas (s. 72)**
 - B. hur lönerna ska sättas
 - C. hur företaget ska skatteplanera
 - D. vilket beslutsmandat verkställande direktören har

Namn: _____

Ifylls av examinator

Personbeteckning: _____ - _____

Poäng: _____ / 8 p

Hankens inträdesprov 2013 – Finansiell ekonomi

51. I boken Företagsekonomi 100 framgår att det finns ett samband mellan räntabilitet på eget kapital och räntabilitet på totalt kapital. Detta ges av följande formel:

$$R_E = R_T + (R_T - R_S) \frac{S}{E}$$

Beräkna räntabiliteten på eget kapital med hjälp av följande information: (2 p)

Balansräkning (passiv sida)

Eget Kapital	800
Skulder	200

Resultaträkning (utdrag)

Rörelseresultat	400
Finansiella intäkter	0
Räntekostnader	10

Svar: fås med hjälp av sidan 332 och 339 i boken.

Beräkningar:

$$R_T = \frac{400}{800+200} = 40\%$$

$$R_S = \frac{10}{200} = 5\%$$

$$\frac{S}{E} = \frac{200}{800} = 0,25$$

$$\text{Svar: } R_E = R_T + (R_T - R_S) \frac{S}{E} = 40\% + (40\% - 5\%) * 0,25 = 0,4875$$

52.

- a) Sten vill köpa en bostad som kostar 200 000 euro. Banken erbjuder ett annuitetslån på 20 år mot 5 procents årlig ränta. Om Sten kan betala högst 15 000 euro i slutet av varje år, hur stort lån kan han lyfta? (3 p)

(Ledning: Nusummefaktorn ges av $\left[\frac{1-(1+r)^{-n}}{r}\right]$)

$$\text{Svar: } PV = \text{Årligbetalning} \left[\frac{1}{r} - \frac{(1+r)^{-n}}{r} \right] = 15000 \left[\frac{1}{0,05} - \frac{(1+0,05)^{-20}}{0,05} \right] = 186933,2$$

- b) Utgå nu ifrån att Sten får sitt lån på 200 000 euro och får betala 15 000 euro per år till 5 procents ränta. Hur många år kommer det ta för Sten att betala tillbaka lånet? (3 p)

Modell lösning: (svaret kan även erhållas genom prövning)

$$\begin{aligned} 200000 &= 15000 \left[\frac{1}{0,05} - \frac{(1+0,05)^{-n}}{0,05} \right] \\ \frac{200000}{15000} &= 20 - 20(1,05)^{-n} \\ -20 \left(1 - \frac{1}{1,5} \right) &= -20(1,05)^{-n} \\ \frac{1}{3} &= (1,05)^{-n} \\ \ln \left(\frac{1}{3} \right) &= \ln(1,05) * (-n) \\ \frac{\ln \left(\frac{1}{3} \right)}{\ln(1,05)} &= -n \\ n &= 22,5171 \end{aligned}$$

Svar: 23 år

Namn: _____

Ifylls av examinator

Personbeteckning: _____ - _____

Poäng: _____ / 6 p

Hankens inträdesprov 2013 – Nationalekonomi

Läs HBL-artikeln "FPA vill ha tak på läkararvoden" som finns som bilaga till provfrågorna och besvara följande frågor utgående från boken Vår ekonomi. Skriv tydligt ut eventuella övriga antaganden.

53.

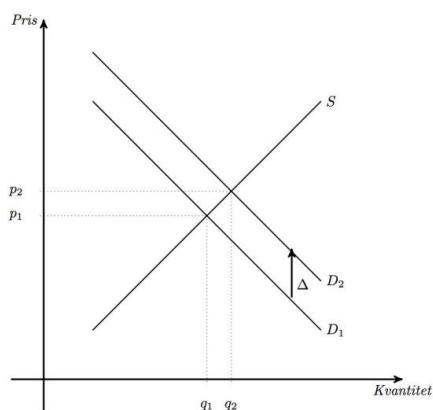
- a) Ur artikelutdraget framgår det att FPA:s ersättningsbelopp inte justerats på 25 år. Vad innebär detta för ersättningsbeloppens köpkraft? Varför är detta problematiskt? (1 p)

Svaret bör ta fasta på att inflationen urholkar ersättningarnas köpkraft, då den allmänna prisnivån stiger, medan ersättningsbeloppet hålls konstant. (Vår Ekonomi, kapitel 11, ss. 150-152, samt figur 11.2).

- b) Förklara varför en höjning av FPA-ersättningen för privatläkarbesök förväntas leda till högre läkaravgifter om man inte samtidigt inför en maxavgift. Basera din analys på teorierna i Vår ekonomi. Förklara såväl verbalt som med hjälp av en graf. (2,5 p)

Svaret bör ta fasta på följande: En förhöjning av ersättningen leder till en ökad efterfråga. (0,5 p) Vid en given prisnivå finns en större efterfråga, eftersom kunden inte behöver betala en lika stor andel av det givna priset efter höjningen av ersättningen (Effekten av en ökning av ersättningen är analog med en ökning av inkomsten, så som den beskrivs i kapitel 3. Ersättningen kan ses som inkomsten som patienten får, förutsatt att han använder privatläkartjänster). Förändringar i ersättningen påverkar inte utbudet, dvs. vid en given prisnivå är utbudet lika stort, oberoende av ersättningen. Då efterfrågan ökar, men utbudet hålls konstant, är följden en prisökning (0,5 p).

Svaret illustreras lämpligen med ett utbuds- och efterfrågediagram. Diagrammet skall ha klart utmärkta axlar (pris och kvantitet) och kurvor (utbud och efterfråga) (0,5 p). Diagrammet skall visa hur efterfrågekurvan förskjuts utåt (0,25 p), medan utbudskurvan hålls konstant (0,25 p). Jämviktspriset ökar, liksom jämviktsmängden. (0,5 p) (Motsvarar figur 3.8 i Vår Ekonomi, som illustrerar effekten av en inkomstökning)

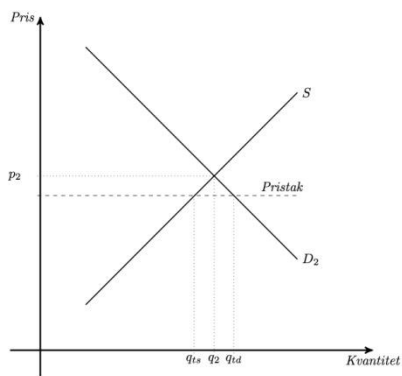

c) Vilken/vilka övriga effekter av en höjning av FPA-ersättningen kan du utläsa ur ditt diagram? (0,5 p)

Förutom att jämviktspriset ökar, ökar också jämviktsmängden

d) Vilken effekt skulle införandet av ett pristak ha? Förklara verbalt och illustrera med en graf. (1 p)

*Svaret illustreras lämpligen med ett utbuds- och efterfrågediagram. Diagrammet skall ha klart utmärkta axlar (pris och mängd) och kurvor (utbud och efterfråga). Pristaket ritas lämpligen på en nivå som understiger jämviktspriset (målet med att införa ett pristak är att sänka priserna. För att uppnå detta mål bör pristaket vara under marknadspriset) **(0,5 p)**. Därefter förklaras att pristaket leder till ett efterfrågeöverskott, och att alla som vill köpa läkartjänster till gängse pris inte längre kommer att kunna göra det. Detta leder exempelvis till köer **(0,5 p)**. (Svaret är analogt med stycket om regleringen av bostadsmarknaden, samt graf 3.9 i Vår Ekonomi. 12.e upplagan, ss. 47-49).*

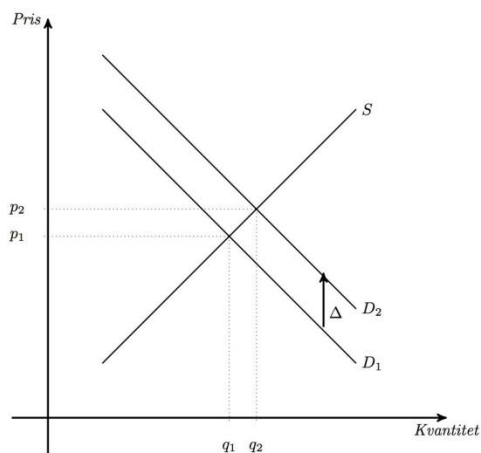

- e) Diskutera kritiskt påståendet om att höjningen av FPA-ersättningen för tandläkarbranschen inte gynnade patienterna. Använd vid behov ett diagram. (1 p)

Svar: Alternativ a) Av artikeln framgår att 30-40 % av den höjda ersättningen "gick i tandläkarnas egna fickor." En tolkning av detta är att för varje euro som ersättningen per besök justerades uppåt, ökade priset för besök med 30-40 cent. Därmed betalade patienterna 60-70 cent mindre för varje euro som ersättningen justerades uppåt. Därmed gynnade höjningen av ersättningen också patienterna, trots att tandläkarna internaliserade en del av höjningen.

Alternativ b) Man kan tänka sig att prishöjningen varit större än 30-40 %, och forskaren avser att tandläkarnas vinster, snarare än priset, ökade i motsvarande grad. Oberoende, så länge utbudskurvan inte är vertikal, utan lutar uppåt (så som den gör i alla grafer i Vår Ekonomi, med undantag för utbudet på pengar i figur 16.1), leder en höjning av ersättningen med en enhet till att efterfrågekurvan förskjuts uppåt med en enhet. Den uppåtlutande utbudskurvan gör att prishöjningen blir mindre än en enhet. Därmed gynnas även patienterna, vars kostnader för ett tandläkarbesök med ersättningen beaktad är lägre efter att ersättningen höjts. Därmed har patienterna även i detta fall gynnats.

Bedömning: För fulla poäng räcker att sökanden svarat i linje med antingen alternativ a eller b.

Figur 1 - En ökning av FPA-ersättningen med Δ leder till en prisökning på $p_2 - p_1 < \Delta$

Namn: _____

Ifylls av examinator

Personbeteckning: _____ - _____

Poäng: _____ / 5 p

Hankens inträdesprov 2013 – Statistik

Besvara frågorna utgående från boken Praktisk statistik.

Fråga 54

Material för frågan: Priser och konsumerade kvantiteter av två varor för åren 0 och t .

Vara	p_0	q_0	p_t	q_t
1	2	1	1	2
2	1	2	2	1

De två mest kända indexformlerna är Laspeyres index och Paasches index. Låt priser och kvantiteter vid basårspunkten betecknas p_0 och q_0 och vid jämförelsetidpunkten p_t och q_t .

Laspeyres index kan skrivas
$$P_{0,t}^L = \frac{\sum p_t \cdot q_0}{\sum p_0 \cdot q_0}$$

Paasches index kan skrivas
$$P_{0,t}^P = \frac{\sum p_t \cdot q_t}{\sum p_0 \cdot q_t}$$

- Ange med ord på vilket sätt de två indexformlerna skiljer sig från varandra. (1 p.)
- Varför använder man ofta $P_{0,t}^L$ i stället för $P_{0,t}^P$? (1 p.)
- Tabellen på föregående sida visar priser och konsumerade kvantiteter av två varor för åren 0 och t .
Beräkna $P_{0,t}^L$ och $P_{0,t}^P$. (3 p.)

- (a) Laspeyres index utgår från konsumtionen vid basåldpunkten medan Paasches index utgår från konsumtionen vid jämförelsetidpunkten.
- (b) Det är mera komplicerat och tar längre tid att få fram uppgifter om kvantiteter än priser. Kvantiteterna vid jämförelsetidpunkten är därför inte tillgängliga samtidigt som priserna.
- (c) Beräkna

$$\begin{aligned}\sum p_0 \cdot q_0 &= 2 \cdot 1 + 1 \cdot 2 = 2 + 2 = 4, \\ \sum p_0 \cdot q_t &= 2 \cdot 2 + 1 \cdot 1 = 4 + 1 = 5, \\ \sum p_t \cdot q_0 &= 1 \cdot 1 + 2 \cdot 2 = 1 + 4 = 5, \\ \sum p_t \cdot q_t &= 1 \cdot 2 + 2 \cdot 1 = 4.\end{aligned}$$

Laspeyres prisindex blir

$$P_{0,t}^L = \frac{\sum p_t \cdot q_0}{\sum p_0 \cdot q_0} = \frac{5}{4}$$

och Paasches prisindex blir

$$P_{0,t}^P = \frac{\sum p_t \cdot q_t}{\sum p_0 \cdot q_t} = \frac{4}{5}.$$

(Praktisk statistik, kapitel 5.5.)

Namn: _____

Ifylls av examinator

Personbeteckning: _____ - _____

Poäng: _____ / 5 p

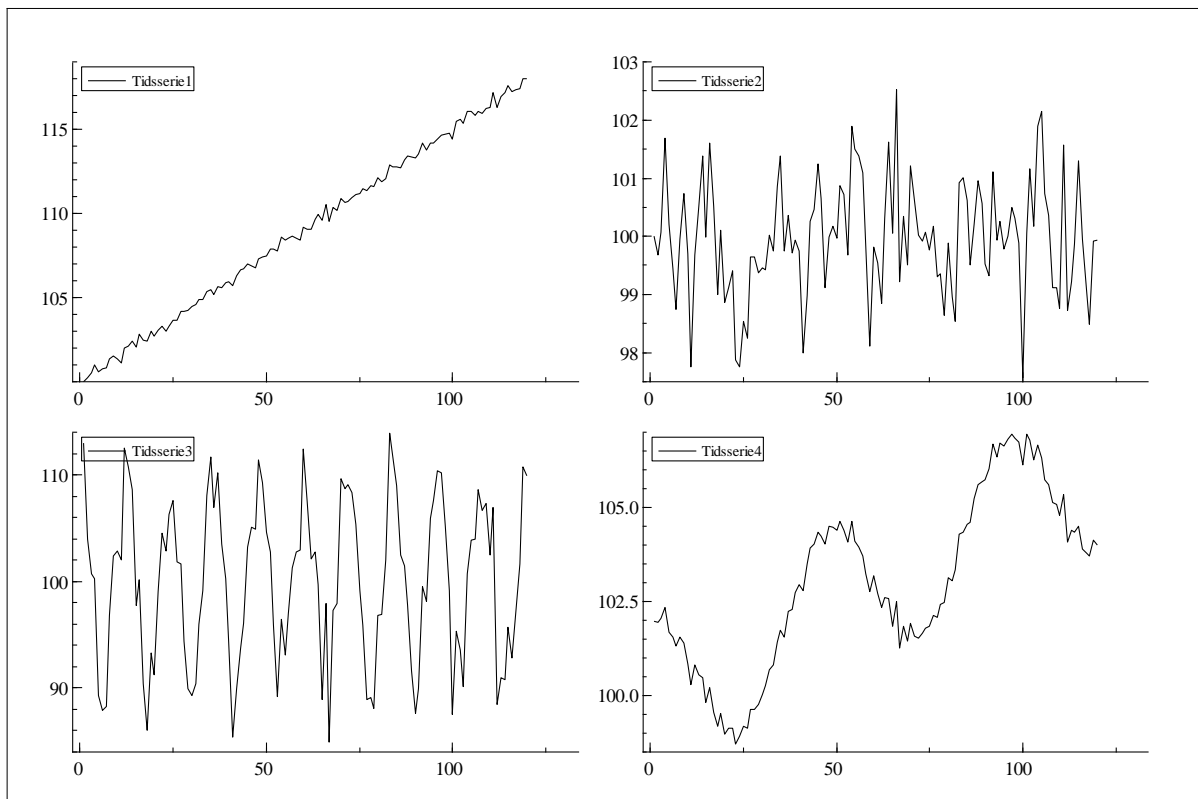
Hankens inträdesprov 2013 – Statistik

Besvara frågorna utgående från boken Praktisk statistik.

Fråga 55

- a) Vad är en tidsserie? Ge ett exempel på en ekonomisk tidsserie. (1 p.)
- b) I tidsserieanalys talar man om fyra olika variationsorsaker. Ange dessa och förklara vad de innebär. (2 p.)

Material för uppgift c: Fyra olika tidsserier. Tidsserierna är månatliga observationer från 10 år och antalet observationer är 120.

- c) Vilka variationsorsaker förekommer i tidsserierna i figuren? (4×0.5 p.)

(a) Observationerna i en tidsserie är regelbundna mätningar av en variabel vid olika tidpunkter. (Praktisk statistik, s. 181.) En månads euriborräntan är ett exempel på en ekonomisk tidsserie.

(b) Trend (T): utvecklingen under en längre tidsperiod.

Konjunktur (K): regelbundna svängningar som beror på om det är hög- eller lågkonjunktur.

Säsong (S): svängningar som upprepar sig med lika långa tidsintervall.

Slumpmässig variation (SV): variation som inte systematiskt påverkar observationerna i en tidsserie i en viss riktning.

(kapitel 7.2.)

(c) Tidsserie 1: T, SV.

Tidsserie 2: SV.

Tidsserie 3: S, SV.

Tidsserie 4: T, K, SV.

(kapitel 7.2.)

Hankens inträdesprov 2013 – Bilaga till fråga 53

FPA vill ha tak på läkararvoden

Hbl 21.2.2012, laddad: 21.2.2013.

<http://hbl.fi/nyheter/2013-02-20/383476/fpa-vill-ha-tak-pa-lakararvoden>

.....

Folkpensionsanstalten FPA har fått nog av dåligt fungerande konkurrens och höga läkararvoden inom privatsjukvården och föreslår nu pristak på privata läkartjänster.

.....

FPA betalar en del av utgifterna för privatläkarbesök, men FPA:s ersättningsbelopp har inte justerats uppåt på 25 år. Därför finns ett tryck på att FPA borde betala en större del av läkararvodena. Men FPA har dåliga erfarenheter från tandläkarbranschen där FPA-ersättningen justerades uppåt 2008.

– Mellan 30 och 40 procent av höjningen gick direkt i tandläkarnas egna fickor och gynnade inte patienterna, säger Timo Maljanen, specialforskare på FPA.

På FPA misstänker forskarna att en höjning av FPA-ersättningen för privatläkarbesök leder till högre läkaravgifter om man inte samtidigt inför en maxavgift.